

scepter besesse hadde. So geschiede
 vp eyn tijt by auenture dat he vyf
 reet mit synen hondan ynd mit sy-
 nen ritteren ym zo sagden zo eynē
 wale der gelegen ys by eyren dorp
 dat genoempt is Warhā. ynd als
 he dair eyn tijt lagh geredē had. so
 wart he gedencen vp synē broeder
 Ethelredus ynd he woude zo ym
 ryden ynd besien wat he dede. Wat
 he hadde yn lieff van gantzen her-
 ze. By desen walt was synre sijnf
 moeder huys yn dair wart dat vur
 genoempt lynn vp genoit. ynd dat
 was driu myle van dem vurgenō-
 empten dorp. In als he daer wart
 reysde mit wiench gesellen. sie. vp
 dem wech soe deilden sy sich vā eyn
 als off sy speele. off spacieren wol-
 den in rinde nu hier. nu dair vā ka-
 kelie. also dat he alleyn bleef vp de
 weeghe. Inde als he dat huys van
 verrens sach. soe ghinc he vrolich
 dair. sonder all vurdē yndē angt.
 Want he nymans wisse den he ver-
 zont hadde. In als he alsus neech-
 de der stat. so wart dat geboeschaft
 der wreedē koenynnen. van
 eijren dienre dat der koenynge Ed-
 ward allein daer quēem. In sy
 wart seer vroelich dat sy eint beque-
 me tijt creeghen hadde dat sy yr
 schalckaffrige begheerde zo werel-
 stellen mochte. In ginc ym zo
 gemuet mit den dienren der loef-
 heyt als off sy sich seer verzouwe
 van synre zo omst. ynd gruyte
 de yn vuntlich ynd smeichlich in
 noede yn zo ghas in yr huys.
 In he wergheerde dat. ind sprach
 dat he comē weer dat he synē broe-
 der ethelredus sien in aensprechen
 woude. Inde dese wrede. koenyn

gynne beual dat men ym sonder al-
 le merennghe solde duncken schen-
 cken. dat als he droete. dat me dēste
 bequeen. licher volbrechte dat sy vp
 gesat. hadde. Hier en dūmen soe
 quāt eyn der koenre was yn grof-
 ser in der schalckheyt mit geuyns-
 lieffde ynde custe yn als judas chris-
 tus custe. vp dat he alle quade ver-
 moedynghē a. h. stede. ynd alsus de-
 ste lychter doeden mochte. als ouch
 namails geschiede. Want alle he de
 dranc ontfanghen hadde vā dem
 schencker. ynd aen syn m. h. geset
 ynd dranc. soe spranc der g. d. d.
 yn geuynst hadde van he n. h. zo
 ym ynde st. d. ym eyn m. h. d. h.
 syn sijn. In als he alsus durch ste-
 chen was soe wart he er wiench vor-
 tan ynd viel vā dem poere yn starff
 in dem iare vns heren dcccc. y. j.

**Die legende van Sint
 Osuuld koenynge yn
 merteler.**

Oswaldus d
was eyn koenynge vā
engelāt ynd gebaeren
vā heidesche alderē In
dae eduinus doit geslaghe was in
de striide soe quaem na ym oswal
dus ind goet begode he zo geden
cken dat der kersten gelouē dair ge
predighet worde ynd in de begynne
vā synen rīck lies he machen also
schoer tempel in sēt peters cere. in
den beere he in bestale veel dienre
dair in. Ind als men yn solde kon
ynē saluen soe gebrach crosom. ynd
vā goet schickinge soe quaem eyn
raue van de hemel ynd bracht eyn
gulde busse mit crosen in de sma
uel. ind de raue hinc ein brieff an
de hals. ynd der was versegelt myt
eyne gulde cros. ynd der raue lō
de latijn spreken yn sprach. Ich brē
ghe den crosom vā de hemel. Dae
lasen sy den brieff ynd dair an was
geschreue dat yn sent peter selfs ghe
benedijt hadde. ynd der raue bleue
dair nae in sent oswalds hoff. In
als he eyn rījt langhe geleuet had
de in alken dochden. so meinde syn
heren he moeste eyn ionffrouwe zo
der echtschafft nemen. Want storue
he sonder eruen soe quēem eyn an
der in syn konynckriek. Inde
rechtort soe quaem eyn alt man
mit eyne langhe grauwen bart als
eyn pylgrym. In de ontfunct sēt os
walt vūtlich ynd voijt yn in syn
palkais. In der alt man sprach. Ich
bin ein propheet yn myr syn bekāt
lxvij. lande in bortschaffe dyr van
god dat du sals eyn ionffrouwe ne
mē. ynde dye is eyne heidesche koen
ynē dochter. ynd d is genoēpt gau

don. ynd die dochter heist pia. ynde
dat is gods wīll dat du dair vm
strydes ynd sy zo de kersten gelouē
bekiers. Sent oswald sprach. Ich
enhan ghen dienre der myr die boe
schaffe due. ind der in de land beke
sy. Der alt man sprach. En sende
du dusent man dair he doeder sy al
le. Wāt dae sy gebaerē wāt. dae nā
he sy vp synē schoes in swoer dat he
sy nimmermeer gheynē mā gheue
wolde. he ghewonne sy dan ym aff
mit harden swert sleggen. Dae
wāt sent oswald belastigheit ynde
wīste niet wat he doen solde. Dese
alt man sprach. Du hays eyn wail
sprechenden raue in dīnē hoff. xij
jaar vp gevoit. d sal dyr die ionffrou
we wail vercrigē. In algohāt quāē
d raue gevloghe vūr de alde man
vp die tafel yn sprach zo ym dat he
got wail omē weer. Dae sprach sēt
oswald ich hain dich gehad xii. ia
ir. ynd hain dich nye alsus heeren
spreken mit mynschlicher stemme.
In daer mede verswan der alt mā
Dae schreeff sent oswald die xii. ar
tikel des kerste geloues in ein brieff
gyn ynd neyer dat de vogel an syn
vederē yn eyn rynec dar by. ynd be
ual ym dat he dat d ionffrouwe brecht
des konynē dochter. Ind der raue
nā den brieff yn vloege dae hen ind
quāē an de xix. dach in des konynē
gandō borch. ynd vloghe ouer des
konynē tafel. ind neygde ym ynd
der ionghē konynē ynd sprach.
Here gheeft myr orloff mit vwerē
ge adē zo reden. ynd vrede bis ich
van hen komme vm god ind alre
vrowē wīllē. Dae der konynck hoer
de dat d raue sprach soe verwōde de
he sich seer ind sprach zo ym. Du haie

so heffsch in so guchrich orlof in vree
 de begeert dat ich dyr niet mach wey
 gheren. Tu saghe wat du wolt.
 Sae sprach der raue. Myn here
 sent Oswalt der koenyng van En-
 gelant hait mich hier geseynt. ynde
 bit vch vuntlich. dat yr yem vwer
 dochter geuen wolt. dat is gods wil
 le in synre moeder marien. Duet yr
 dat so wert yr selich. Dae d' koening
 herde dat der raue god ind syn moi-
 der noemde. soe wart he seer zornich
 ynd sprach. Men soelt yn vm gods
 ynd marien wille vanghe in doede.
 In dae die jonffrouwe die botschaft
 herde dye yr sente oswalt ontboet
 hadde. alzohant soe creeghe sy eyn
 groisse lieffde zo yn. yn was yr leyt
 vm de raue. ynd sprach zo eyre vad
 Doedet me den voghel. soe mach ich
 nimmermeer vroe werden. Su hais
 ym orloff geue in vrede zo spreken
 Dat du dat brechs. dat stode dyr zo
 mail qualich aen. Dae sprach ^{van den}
 Lieue dochter. haff dich wail. in
 du de voghel. in due dae mit wat du
 wolt. Sae wart dye jonffrouwe seer
 vroe. ind na de voghel. ynde droech
 yn mit yr in yr kamer. ynd vmhelse
 de yn. ind custe yn. ind druct yn li-
 efflich an yr borst. ynd sprach zo ym
 Lieue raue saghe myr meer va dy-
 ne herē sent oswalt. Dae sprach hey.
 Nept eyn bueff in eyn gulde rinck
 vyl myne vederē. dat hait he vch ge-
 seynt. in hait vch durch mich ontbo-
 de. dat he vch lieuer haue dan gheyn
 jonffrouwe vp eertrijch. Ind dae sy
 in de bueff gelass. dat sy selich werde
 moecht hier ind daer. weer yt dat sy
 ghelouet dye. xij. artickel des kerste
 ghelouens. soe ghelouet sy. ynde yr
 hertz wart ontfengt durch d' hylly

ghen gheyst. dat sy dat gentzlich ghe-
 louede. ind schreeff ym eyn bueff we-
 der. ynd neyede yn de raue vnd syn
 vederen ind eyn rinck. ynde sprach.
 Saghe ym dat he mich hait in dem
 neesten sommer mit. lxxij. schiffen.
 ynd dat he zo ygheliche schiff neme
 dusent man. ynd dat sy mit yn ne-
 me kost van essen ynd va drincken
 vur. viij. jair in dat he dich ouch me-
 de neme. anders enode he mich nu
 mermē vyl der heydenschaft bren-
 ghen. Sae vloghe der raue va dan
 ynd quaem weder zo sent oswald
 Ind dae he yn sach. so wart he vroe
 ind sprach. Wat saijs du gueds va
 der jonghen koenynghyne. Sae
 sprach der raue. Nept myr ein bueff
 ynd ein rinck vyl myne vederē. In
 dae he de bueff gelesen hadde. soe de-
 de he bereyde dye schiff. ynd quaem
 daer mit eynē groysen heer. In dae
 sprach oswaldus. Ich wil vur zo d'
 jonghen koenynghyne seynde dat
 sy myr rait wey ich sy crijghē moe-
 ghe. ind seynt de raue zo yr in yr ka-
 mer. in ontboet yr off he vm sy strij-
 den solde. dat sy yn dat liess wissen.
 Dae vloghe d' raue durch eyn vein-
 ster zo der jonffrouwe in yr kamer.
 Dae wart sy vroe. ynd antworde ym
 vp syn vraghe ind sprach. Du sals
 sent oswald saghen. dat he soel vur
 myns vaders borst varen. ind sall
 daer syn pauluyn vp slaghe. yn sal
 xij. goldsmid mit sich brenghē. ynd
 eyn groissen croem vp slaghe. ynde
 wen me sy vraghet wat sy woellen.
 so soelle sy spreche. Sy haue gehert
 wie dat die dochter ee rijche koening
 haue sal. yn sy syn daer vm daer ko-
 men. off dye jonffrouwen vraghe
 behouen dat sy dye van vns gelde

off machē laissen. **I**nd der raue bot/
 schaffte ym dat .ynd yt geschiede als
 sus. **I**nde als der koenyng vp eyn
 tzt vyl reet jaghen myt synre ritter
 schaffte. **S**oe gwaem die koenyngyn
 ne vyl tzo beschouwē die croeme die
 nu daer komē warē. **I**n als sy
 vyl komē was .soe ontfinck sy
 sent **O**swalt seer vuntlich in
 sprach. **Y**t heren macht vch al
 vp .ich hain dye jonghen koe
 nynghinne. **L**aist dye paulu
 yn stain. ind sy voyrē vā dan
In als dae koenyng gaudon
 ghewar waert. so volghede he
 yn nae. ynd sy streecde mit eyn
Ind sent **O**swalt myt synem
 heer. hielden ouerhant . ynde
 koening **G**audon lieff sich do
 effen mit den synē. **I**nde daer
 nae voijrt sent **o**swalt syn hu
 ysfrouwe mit ym in engelāt.
 ynde hielt .viii. daghe groysse wert
 schaffte. ynde sy leueden reynlich ind
 kuysschlich by eyn. **S**ente **O**swalt
 lief eyn clocken machen dye dye ar
 men mynschen ludedden wan sy vur
 yn woulden. ynd wanneer hey dye
 cloicken herde luyden. soe richt hey
 tzo hant. inde wair hey hen voijr. soe
 most men dye clocken mit voyren.
 ynd hey hadde verboden dat gheyn
 rijch man dye clocke dorste luyden.
Want he richter den armen ee dan
 den rijchen. **S**ente **O**swald reg
 nierde .ix. jair . ynde tzo dem lesten
 waert hey in dem strijde verlaghen
 van dem heydeschen volck dat sijn
 vurvader **E**dwinus verlaghe had
 de. yn he was alt. xxxviii. jair .

**Die legēde van sent
 Lōraic dem hillighe
 bischoff. .:**

Sente **L**ōraic
 was geboeren vā ede
 len alderē in duydsch
 lant yn ouch daer vp
 gevoit. **D**ese **C**onra
 dus vni dat he was eyn man vā al
 re eerweerdicheyt ind van groysse
 doechden. **S**oe macht yn **N**orhin
 gus d byschoff tzo **C**ostēz. dompro
 yst. **I**nd dae **N**orhingus der bysch
 off gestoruen was. soe wart geroif
 sen sent vlrich d byschoff vā Augs
 borch. in dae he daer komē was. so he
 groeff he dat lichaem des byschoffs
 der gestoruen was. **I**nde der bykly
 ghe byschoff sent **V**lrich vermaent
 dat volck mit d priesterschape. dat sy
 soldē vastē .iiij. dage vp dat got durch